

Moment din Don Quijote de Mihail Bulgakov după Cervantes la Teatrul Mic (regia: Laurian Oniga)

LUPTA CU MORILE DE VÂNT

DON QUIJOTE, dramatizare după Cervantes de Mihail Bulgakov. Traducere: Maria Dinescu ● **TEATRUL MIC** ● Data reprezentației: 26 noiembrie 1994 ● Regia: Laurian Oniga ● Scenografia: Maria Miu ● Coregrafia: Dana Medeleanu ● Distribuția: Claudiu Istodor (Alonso Quijano), Cristian Iacob (Sancho Panza), Oana Ioachim (Antonia), Ana Maria Călinescu (Chelăreasa), Ion Lupu (Pero Perez), Geo Dobre (Nicolas), Dana Medeleanu (Aldonza Lorenzo), Papil Panduru (Ducele), Adriana Șchiopu (Ducesa), Marius Ionescu (Duhovnicul), Avram Birău (Majordomul), Dan Zamfirescu (Un curtean), Cătălina Mustață (Pajul).

În spotul de lumină albă, puternică, tânărul care citește se izolează de lume, recreând-o conform dorințelor și visurilor lui. Când strania rază dispăre, din Carte n-a rămas decât o mulțime de foi, tăvălite în dezordine, iar Don Quijano se autoproclamă Don Quijote de la Mancha, gata să pornească în întâmpinarea primejdiilor și chinurilor după ce și-a ales idealul feminin. Sancho Panza, care-l însoțește fără prea multă tragere de inimă, îl privește în lumina lunii și observă că fața lui e atât de îndurerată încât îl numește Cavaler al tristei figuri. Fascinanta aventură a Cărții poate să înceapă. Laurian Oniga dezvoltă în spectacol una din marile teme ale lui Cervantes, încercând să construiască argumente scenice în descifrarea acestui personaj misterios, considerat nebun de oamenii de rând și teribil de înțelept de

către cei ce văd urîțenia lumii și nu o acceptă. Cărțile îi oferă tristului cavaler un refugiu, și încercarea de a face ca viața să li se potrivească este, la rândul ei, material pentru o carte, alcătuită sub ochii spectatorului. Don Quijote știe că Dulcineea e o țărancă simplă, că giganții cu mâini lungi și descărnate sunt niște simple mori de vânt, că și-a pus pe cap un lighean de bărbierit și nu un coif. El este autorul și regizorul propriei sale existențe, pe care și-o dorește altfel – mai pură, mai înaltă – decât i se oferă, dând tuturor oamenilor șansa de a se contempla dintr-un punct mai înalt, de unde se vede derizoriul și vanitatea trăirii cotidiane. Cavalerul le sfidează prin instinct ludic, și asumarea unui ideal utopic nu cheamă la transformarea lumii, ci la înțelegerea și ordonarea ei. Această viziune, exprimată clar în primele scene ale

spectacolului, permite un decupaj dramatic în care să încapă și lumina, și misterul care au însoțit personajul în conștiința universală. Don Quijote nu este învins în final de un nepot hotărît să-l cumițească; el însuși sâțul de modul primitiv în care ceilalți îi receptează jocul, apare în chip de Cavaler în alb. El nu moare, ca la Cervantes și Bulgakov, ci, după o luptă cu umbra, se retrage din lumea ticăloasă. Ideal ar fi fost ca Laurian Oniga și Claudiu Istodor, trecând prin Bulgakov, să fie la fel de talentați ca Cervantes. Asemenea pretenții țin însă de un spirit prea donquijotesc pentru a fi formulate cu seriozitate. Dramatizarea lui Bulgakov nu este un text care să fi oferit prea multe sugestii dincolo de litera lui. Scriitorul rus a făcut-o în cadrul „sarcinilor de serviciu”, cu îndemănare, dar fără a pune prea mult din el în rândurile sau printre rândurile adaptării scenice. Numele său pe afiș i-a oferit însă regizorului o altă sugestie: celebra replică din **Maestrul și Margareta**, „manuscrisele nu ard”, devine unul din reperele spectacolului, în felul său un omagiu adus spiritului învins în viață, victorios prin modul cum reușește să-și „scrie” înfrângerea.

Dar, după episodul morilor de vânt, spectacolul nu-și mai dezvoltă propriile idei într-o formă scenică expresivă. Fantezia regizorală pare epuizată, interpretul rolului titular, Claudiu Istodor, se mișcă, vorbește, se agită, dar ideea care-l împinge la acțiune pare să fi dispărut. Cristian Iacob, tânăr actor care în această stagiune a luat un start foarte promițător (cred că nici Laurence Olivier la maturitate nu a jucat într-un singur an Treplev, Peer Gynt și Sancho Panza), alcătuieste la vedere amestecul de candoare și șiretenie, propunând spectatorului să-i admire îndemănarea de apoticar. Scena de la han, care, conform concepției regizorale, trebuie să fie un moment de virtuozitate, un singur personaj povestind pe voci întâmplări vesele și nu prea, rămâne doar un exercițiu. Ambiția regizorală ar fi avut nevoie de doi actori-creatori, nu de simpli interpreți.

În partea a doua a spectacolului, când „regiile” se suprapun (rudele și prietenii lui Don Quijano inventează o poveste cu personaje fantastice pentru a-l aduce acasă, oamenii de la curtea ducelui pun la cale o altă farsă), agitația scenică sporește, dar sensurile se pierd. Intervențiile în limba rusă ale ducelui (jucat cu simpatice autoritate de Papil Panduru) par a sugera că dușmanii cavalerului sunt reali și se află în altă parte decât îi căuta el, dar această temă – dacă există – e introdusă prea abrupt pentru a putea fi integrată într-un mesaj coerent.

MAGDALENA BOIANGIU